

แนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก
เทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF ANUBAN
SANSAYAIRAK MUANGKANPKATTHANA MUNICIPALITY
PRE – SCHOOL CHIANG MAI PROVINCE

สุกัญญา แก้วหล้า¹, พิทยาภรณ์ มานะจตุ², ชไมมน ศรีสุรักษ์³, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์⁴
และ ดวงใจ เมตรตระสูตร์⁵
Sukanya Kawela¹, Phittayapoin Manajuti², Chamainome Srisurak³, Sirimas Kosanpipat⁴
and Duangjai Netrastooth⁵

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถนน ช้างเผือก ซอย 4 อำเภอเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50300^{1,2,3,4,5}
Chiang Mai Rajabhat University, 202 Chang Phuak Sub-district Soi 4, Muang District Chiang Mai 50300^{1,2,3,4,5}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงาน วิชาการและเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา จ.เชียงใหม่ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหมด 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามและประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา มีการบริหารใน 7 ด้าน มีการปฏิบัติระดับมาก 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาสื่อการสอน ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.70$) ด้านการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.76$) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.63$) รองลงไปมีการปฏิบัติ ระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.75$) ด้านการวัดผลประเมินผล ($\mu = 3.27$, $\sigma = 0.85$) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.23$, $\sigma = 0.91$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\mu = 3.21$, $\sigma = 0.74$) สถานศึกษามีปัญหา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ($\mu = 3.37$, 3.27 , 3.23 , 3.21 และ $\sigma = 0.75$, 0.85 , 0.91 , 0.74 ตามลำดับ) กลุ่มเป้าหมายได้ยืนยันข้อค้นพบด้านแนวทางการพัฒนารูปแบบการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์

³⁻⁵ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์

บริหารงานวิชาการที่ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผล เพื่อดำเนินการบริหารงานวิชาการ 7 งาน ประกอบด้วยงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ งานวัดผลประเมินผล งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพ งานพัฒนาสื่อการสอน งานพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และงานวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา โดยให้ชื่อรูปแบบดังกล่าวว่าการมีส่วนร่วมแบบ DMIBE เพื่อการบริหารงานวิชาการแก่สถานศึกษา ประกอบด้วย Decision Making, Implementation, Benefits และ Evaluation

คำสำคัญ : การพัฒนางานวิชาการ

ABSTRACT

This research aims to study problems and suggestions in academic administration and to study the proposed development of academic management of Anuban Sansaiyairak Muangkanphatthana Municipality Pre – school Chiang Mai Province. The study populations are included 40 administrators, teachers, parents and school board members. The instruments to collecting data are questionnaires and focus group discussion point. The data are analyzed by using arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (SD) and content analysis. The research found that the state of academic administration has managed into 7 sides are in the most level. There are develop the learning media, ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.70$) the development of use of learning resource ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.76$) and the research for development ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.63$) Then are in medium level consist of 4 parts. Then are the development of internal audit assurance, ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.75$) the evaluation, ($\mu = 3.27$, $\sigma = 0.85$) the development of learning management ($\mu = 3.23$, $\sigma = 0.91$) and school curriculum development ($\mu = 3.21$, $\sigma = 0.74$). The school have problems in school curriculum Development, the development of learning management evaluation and the development of internal and it development in order. ($\mu = 3.37$, 3.27 , 3.23 , 3.21 and $\sigma = 0.75$, 0.85 , 0.91 , 0.74 respectively) The target group has confirmed the finding of the development in 4 steps there are the making decision in beneficiaries and participation in evaluation. For administrating in 7 sides. It consists of school curriculum development internal audit assurance development, learning media development, learning resources development and research for development education by using DMIBE model for academic administration in school. Consists of Decision Making, Implementation, Benefits and Evaluation

KEYWORD: Academic Development

บทนำ

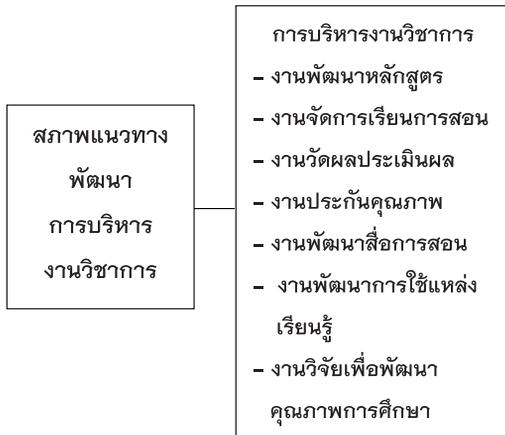
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดที่การยกระดับมาตรฐานการศึกษาของนักเรียน เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยที่ผู้ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถ และคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ ดังที่ประเสริฐผลิตผลพิมพ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กไทยควรได้รับการพัฒนาทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการใช้ชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ และพร้อมรับการเข้าสู่สังคมใหม่ ดังนั้นการศึกษาถือว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ภายใต้เงื่อนไขของการพัฒนาระบบการศึกษา ปรัชญาทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษา ตลอดจนจนการเปลี่ยนแปลงในระบบของการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่าเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษา

จะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม และการจัดการเรียนการสอน ที่อาจจะส่งผลทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

บริบทของโรงเรียนอนุบาลสาธิต สวายไวยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีนักเรียนจำนวนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน อีกทั้งยังขาดแคลนครูทำให้ครูดูแลนักเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มศักยภาพ รวมไปถึงขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ขาดระบบในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังที่ คัมภีร์ สุดแท้, สมชาย วงศ์เกษม และ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานประกันคุณภาพ งานพัฒนาส่งเสริมสื่อ งานพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ และงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ประยุกต์มาจากกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.ณิ จันทรแก้ว, 2554)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จ.เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จ.เชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ตำบลอินทิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. การงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ การพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีของ Cohen และ Uphoff (ถวิกุลดี บุรีกุล, 2551) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชั้น คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ วันที่ 1 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึง วันที่ 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม
2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน ระหว่างเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามและเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วร่างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ Rating Scale ของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าความเชื่อมั่น IOC (Item Objective Congruence Index) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80 – 1.00 ขึ้นไปทุกข้อ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 แล้วนำกลับมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามกลับคืน ทั้งหมด 40 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับ ร้อยละ 100

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาขาย่อยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาที่ได้มาประมวลผลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาสรุปผล และเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอแบบความเรียง

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมากำหนดเป็นประเด็นสนทนากลุ่ม และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย 25 คน เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาขาย่อยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

4. ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกแบบเจาะจง มีวิธีการได้มาเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้มาโดยการเสนอชื่อและแต่งตั้งตามตำแหน่งเฉพาะ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 8 คน ซึ่งมาจากครูประจำชั้นอนุบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ชั้นเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสาขาย่อยรักฯ ที่ได้รับการเสนอชื่อ และแต่งตั้งมีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 40 คน

4.2 กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้วิธีแบบเจาะจงประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 8 คน ซึ่งมาจากครูประจำชั้นอนุบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ชั้นเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการเสนอชื่อ และแต่งตั้ง มีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสาขาย่อยรักฯ ที่ได้รับการเสนอชื่อ และแต่งตั้งมีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 คน จากประเด็นทั้งหมด

5. นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาขาย่อยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จ.เชียงใหม่ นำเสนอดังตอนที่ 1- 3

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 เป็นเพศชาย รองลงไปร้อยละ 37.50 เป็นเพศหญิง ช่วงอายุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.00 มากกว่า 45 ปี ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 เป็นผู้ปกครอง รองลงไปร้อยละ 37.50 เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 ระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 17.50 ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 รับราชการมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 27.50 และรายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.50 มีรายได้ 9,001 บาทขึ้นไป รองลงไปร้อยละ 25.00 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 9,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏผลดังตารางที่ 1 ดังนี้

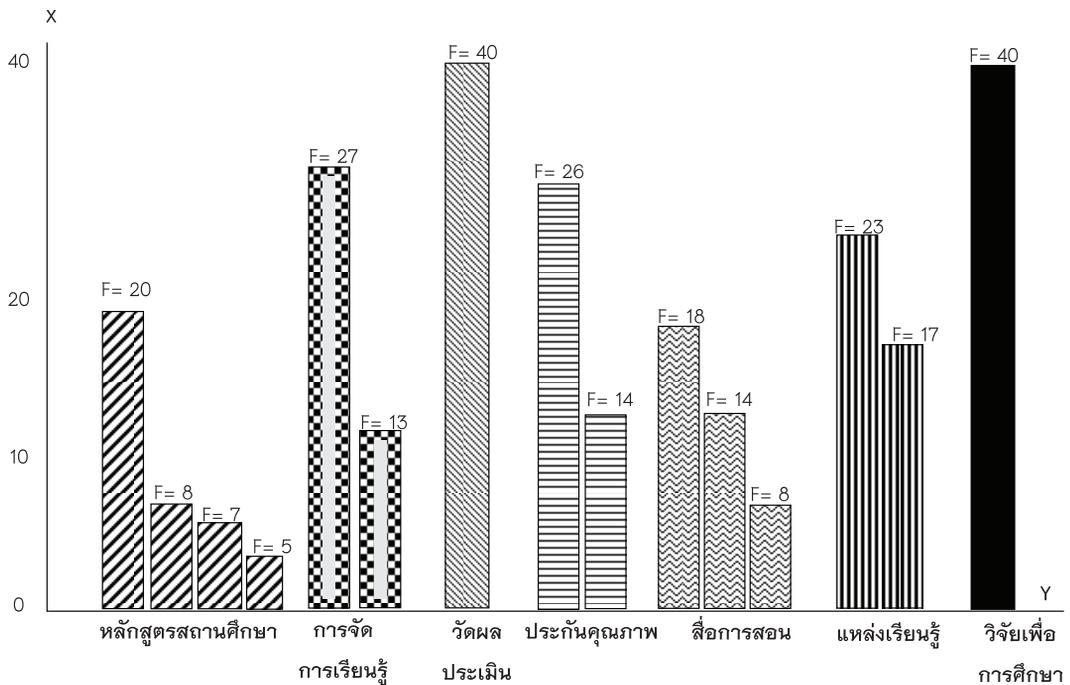
ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

สภาพการบริหารงานวิชาการ	สภาพที่มีการปฏิบัติงาน		
	(μ)	(σ)	ระดับ
1.งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.21	0.74	ปานกลาง
2.งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.23	0.91	ปานกลาง
3.งานวัดผลประเมินผล	3.27	0.85	ปานกลาง
4.งานพัฒนาประกันคุณภาพ	3.37	0.75	ปานกลาง
5.งานพัฒนาสื่อการสอน	3.15	0.70	มาก
6.งานพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.51	0.76	มาก
7.งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.51	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานตามสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ มีภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ งานพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ งานพัฒนาสื่อการสอน และงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา ($\mu = 3.51$ เท่ากัน และ $\sigma = 0.76, 0.70, 0.63$) การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\mu = 3.46, \sigma = 0.71$) งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.34, \sigma = 0.81$) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\mu = 3.32, \sigma = 0.767$) และงานวัดผลประเมินผล ($\mu = 3.31, \sigma = 0.82$)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา นำเสนอในแผนภูมิที่ 1 ปัญหาของโรงเรียนอนุบาลสาสนสายใยรัก และข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของโรงเรียนอนุบาลसानสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

หมายเหตุ X คือ จำนวนคน Y คือ หัวข้อคำถาม

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาของโรงเรียนอนุบาลसानสายใยรักในแต่ละด้าน โดยแยกตามสีทั้ง 7 สี ดังนี้

■ ขาดความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร, ความเข้าใจ, การนำหลักสูตรอื่นมาใช้ และขาดความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา

■ ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์และความไม่ต่อเนื่องของการเรียนการสอน จากกิจกรรมอื่น ๆ ของหน่วยงาน

■ หลักเกณฑ์ที่ใช้ขาดความสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

■ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ให้ความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษา

■ สื่อการเรียนการสอนขาดความหลากหลาย และไม่สามารถใช้ป็นสื่อกระตุ้นการเรียนการสอน

■ ไม่มีห้องสมุดสำหรับเด็กปฐมวัยและขาดแคลน หนังสือนิทาน รวมถึงแหล่งเรียนรู้รอบสถานศึกษา

■ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการทำงานวิจัยในชั้นเรียน

จากสภาพการบริหารวิชาการที่แสดงให้เห็นในแผนภูมิที่ 1 นั้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้ทราบถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารวิชาการในโรงเรียนอนุบาลसानสายใยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา และกลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 7 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดอบรมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องการพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมและการนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงแบบมีส่วนร่วม

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ควรคัดสรรนวัตกรรมมาใช้ เช่น Project Approach. รวมไปถึงการจัดทำเครื่องมือการเรียนรู้ด้านกระบวนการคิดและการเปิดบ้านวิชาการเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การวัดผลประเมินผล ควรจัดอบรมพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผล แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในควรมีการฝึกอบรมบุคลากรเรื่องการประกันคุณภาพ การเปิดโอกาสให้บุคลากรภายนอกเข้ามาประเมินคุณภาพภายใน

5. การพัฒนาสื่อการสอน ควรสร้างการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการสอน ตามหน่วยการเรียนรู้และการประเมินการใช้สื่อจากบุคคลภายนอก

6. การพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรคัดสรร การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึงการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้และจัดให้วิทยากรจากชุมชนมาให้ความรู้แก่สถานศึกษา

7. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนางานวิจัยแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาติดตามประเมินผลการวิจัย และจัดให้มีการประเมินผลงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาขาสายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มีลักษณะของการประสานงาน 2 มิติ ได้แก่ มิติของการมีส่วนร่วมกับการจัดการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ วางแผนกลยุทธ์ด้านหลักสูตร ร่วมปฏิบัติการอบรมผู้เกี่ยวข้อง ร่วมผลประโยชน์ การนำผลประเมินไปใช้พัฒนาและร่วมการประเมินผล การประเมินแบบมีส่วนร่วม

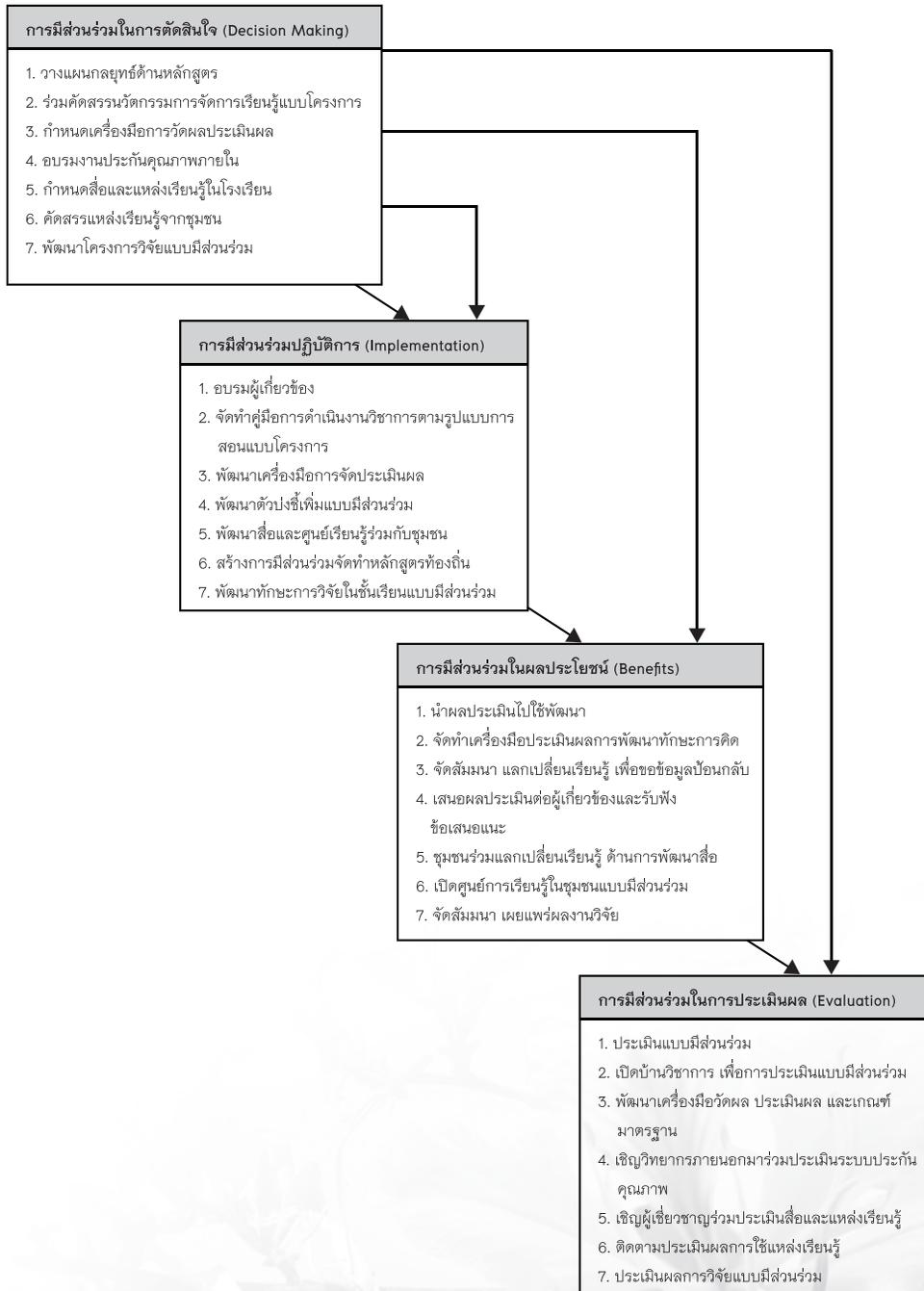
ด้านการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ ร่วมคัดสรรนวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมการปฏิบัติการจัดทำคู่มือการดำเนินงานวิชาการตามรูปแบบการสอนแบบโครงการ ร่วมผลประโยชน์ การจัดทำเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิด และร่วมประเมินผล เปิดบ้านวิชาการเพื่อการประเมินแบบมีส่วนร่วม

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ กำหนดเครื่องมือการวัดผลประเมินผล ร่วมการปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือการจัดประเมินผล ร่วมผลประโยชน์ การจัดสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อขอข้อมูลป้อนกลับและร่วมประเมินผลการพัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผลและเกณฑ์มาตรฐาน

ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การอบรมงานประกันคุณภาพภายใน ร่วมปฏิบัติการพัฒนาตัวบ่งชี้เพิ่มแบบมีส่วนร่วม ร่วมในผลประโยชน์ การเสนอผลประเมินต่อผู้เกี่ยวข้องและรับฟังข้อเสนอแนะและร่วมในการประเมินผลเชิงวิทยากรภายนอกมาร่วมประเมินระบบประกันคุณภาพ

ด้านสื่อการสอน มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาสื่อและศูนย์เรียนรู้ร่วมกับชุมชน ร่วมในผลประโยชน์ ชุมชนร่วม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ และร่วมในการประเมินผล เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประเมินสื่อและแหล่งเรียนรู้

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลसानสายใยรักฯ

ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การคัดสรรแหล่งเรียนรู้จากชุมชนร่วมในการปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมในผลประโยชน์ การเปิดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วมและร่วมในการประเมินผล ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านวิจัยเพื่อการศึกษาไม่มีปัญหา แต่จำเป็นต้องดำรงสภาพไว้ด้วยการมีส่วนร่วม มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การพัฒนาโครงการวิจัย ร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ร่วมในผลประโยชน์การจัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยและร่วมในการประเมินผล การประเมินผลการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

จากมติของแนวทางการบริหารงานวิชาการที่สรุปจากการสนทนากลุ่มแบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการศึกษา ตลอดจน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก และได้นำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อพิจารณาเห็นชอบในที่ประชุม เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ณ หอประชุมโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก ได้ข้อสรุปในขั้นสุดท้ายเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน ให้ใช้แนวทางการพัฒนาที่ค้นพบเป็นแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก ซึ่งเขียนเป็นโมเดลดังภาพที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรัก เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (ปิยนุช สมสมัย, 2553) โดยมีรูปแบบของการสังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยกลองบันได 4 ชั้น ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ-ร่วมปฏิบัติการ-ร่วมใน

ผลประโยชน์-ร่วมในการประเมินผล โดยอาศัยกระบวนการตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วม ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสามารถเชื่อมโยงสู่กิจกรรมวิชาการได้ครบทุกด้าน การดำเนินงานชั้นหนึ่ง จะส่งผลต่ออีกชั้นหนึ่งในลักษณะของขั้นบันไดที่พัฒนาจนถึงขั้นบรรลุผลได้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มุ่งผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ ทั้งในแง่การประเมินในเชิงประมาถและเชิงคุณภาพ การดำเนินงานที่มีลักษณะเชื่อมโยงกัน จึงแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ชี้นำการพัฒนากระบวนการและแนวทางการบริหารงานวิชาการ ดังโมเดลภาพที่ 2 และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ตามขั้นตอนและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ตามความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ นำไปสู่การอภิปรายผลได้ 3 ประเด็นดังนี้

1. สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 งาน คือ การพัฒนาสื่อการสอน การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในขณะที่เดียวกันมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ต้องเร่งกำหนดแนวทางการพัฒนาใน 4 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาการวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพแสดงให้เห็นว่า บุคลากรของสถานศึกษา มีทักษะความสามารถในการพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ส่วนที่ต้องพัฒนา คือ การพัฒนาบุคลากรด้านงานวิชาการอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษางานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลและด้านการควบคุมคุณภาพเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเพราะการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่ดีจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวม ดังที่ สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารสถานศึกษา เพราะจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง การบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอ็มซอลลา (Msolla, 1995 อ้างถึงใน สุภาพร รัตน์น้อย, 2552) ที่ศึกษาเรื่องการใช้ทักษะการบริหารงาน และความรู้ของครูผู้บริหารวิทยาลัยในแทนซาเนีย พบว่ายังมีปัญหาที่ครูและผู้บริหาร เผชิญในการปฏิบัติงานรวมทั้ง 6 ด้าน จาก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านสื่อการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้ และยังพบอีกว่าหนึ่งในงานที่ปฏิบัติ และได้ผลในระดับปานกลางทุกกิจกรรม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องเร่งพัฒนาด้วยเหตุว่าหลักสูตรเป็นหัวใจกำกับ

เรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการวัดผลประเมินผล และคุณภาพการจัดการศึกษาโดยตรงและมีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก

2. แนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลसानสายรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่าควรมีการดำเนินงานในลักษณะของการกำหนดแนวปฏิบัติให้มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 มิติ ได้แก่ มิติของการบริหารวิชาการ 7 งาน กับ มิติของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน โดยในท่งงานบริหารวิชาการสามารถนำขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมาปฏิบัติได้ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบงานบริหารงานวิชาการที่รองรับด้วยหลักทฤษฎีด้านการบริหารโดยบูรณาการการบริหารหลักสูตรและการสอนร่วมกับหลักทฤษฎีในการบริหารวิชาการส่งผลต่อการสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างการยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งงานวิจัยนี้ได้คัดสรรแนวคิดในการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (นันท์ชพร การสมมติ, 2554) มาใช้ในการออกแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดแนวทางในการนำไปใช้ กำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง และการตรวจสอบรับรองโดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาถึงข้อค้นพบครั้งนี้ เป็นการพัฒนาต่อยอดแนวคิดการมีส่วนร่วมว่าสามารถนำไปใช้บริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับประโยชน์ ร่วมประเมิน ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่นำมาใช้เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ สังข์ทอง, ธนินาฏ ฤณ สุนทร และกาญจนา ภัทธาวิวัฒน์ (2554) ได้ศึกษาผลการวิจัยการมีส่วนร่วมใน

การบริหารงานวิชาการ ของครูปทุมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และพบว่า ในภาพรวมครูปทุมวัยมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ด้านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร และด้านวิจัยมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่าในโรงเรียนขนาดกลาง เช่นโรงเรียนอนุบาลสาสนายัยรักกันนั้น สามารถทดลองให้เห็นผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการได้ทั้งในระดับอนุบาลโดยภาพรวม

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 – 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกกับกิจกรรม 6 หลัก แต่เนื่องจาก โรงเรียนอยู่ในสังกัดเทศบาล จึงทำให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในสังกัดเทศบาลเข้ามาสอดแทรกกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เต็มศักยภาพ รวมไปถึงขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอย่างทั่วถึงจึงทำให้งานหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานประกันคุณภาพ งานพัฒนาสื่อ การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้และการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา ขาดระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับประเด็นคำถามตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานศึกษามีปัญหา 6 ด้าน โดยการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพภายในด้านสื่อการสอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้และเสนอให้มีการแก้ไข้ปัญหา

โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วม เช่น การพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม การจัดทำคู่มือการเรียนรู้ด้านการคิดแบบมีส่วนร่วม การจัดอบรมพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อตามหน่วยการเรียนรู้และการจัดให้วิทยากรจากชุมชนมาให้ความรู้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรับรู้ เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมและสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งชัชดาพร เวชชาติ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาอยู่ที่การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ จึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของการบริหารงานวิชาการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาศึกษา คือการบริหารงานวิชาการ ส่วนหัวใจของการบริหารงานวิชาการ คือการจัดกระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอื่น ที่สนใจพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบ DMIBE ควรศึกษาและปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดอื่น
2. ควรนำแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ได้ไปศึกษากับโรงเรียนสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสินค้าและครุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- คัมภีร์ สุดแท้, สมชาย วงศ์เกษม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(2), 8-16.
- ดรุณี จันท์แก้ว. (2554). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม : แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นพรัตน์ สังข์ทอง, ธนิมาญ ฐ สุนทร และกาญจนา ภัททิวิวัฒนา. (2554). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น).
- นันทชพร การสมดี. (2554). *การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาล ตำบลเมืองเส้นอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *วิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ ผลิตผลพิมพ์. (2556). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21...ทักษะสำหรับ AEC*. เอกสารประกอบการประชุม “การประเมินคุณภาพสถานศึกษา”. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปิยนุช สมสมัย. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างพื้นที่สาธารณะ กรณีศึกษา ชุมชนโพรโมสต์เขตบางขุนเทียน*. (ปริญญาานิพนธ์ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ศูนย์หนังสือ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- สุภาพร รัตน์น้อย. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).

